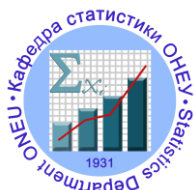

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 5

Частина II

**Одеса
2019**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – 224 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Абалмасова М. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Агапченко К. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Березорудський А. М. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Богомаз О. О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бойко В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Воскобойнік І. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Гаращенко О. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Зарічна Т. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кот А. Г. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мівшук Ю. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мотишена В. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Рубель Г. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В. В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету.

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз динаміки ліквідності комерційних банків України за період 2008 – 2018 рр.....	6
Бойко В.С., Вітковська К.В. Статистичний аналіз рівня безробіття в Україні.....	13
Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз динаміки грошової маси та грошового обігу в Україні.....	22
Березорудський А.М., Вітковська К.В. Статистична оцінка впливу факторів на рівень бідності населення.....	29
Абалмасова М.П., Готліб І.Г. Статистичний аналіз заробітної плати в Україні за 2010 – 2018 рр.....	36
Кот А.Г., Тарасова К.І. Статистичне дослідження доходів та витрат населення в системі оцінювання рівня життя.....	45
Абалмасова М.П., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз доходів та витрат населення деяких країн світу.....	55
Богомаз О.О., Самоуськова О.В. Аналіз діяльності інноваційних підприємств в промисловості України за 2012 – 2017рр.....	62
Гаращенко О.В., Підгорний А.З. Динаміка та перспективи розвитку вищої освіти в Україні.....	72
Мотишена В.В., Милашко О.Г. Статистичне дослідження структури та динаміки валового внутрішнього продукту.....	79
Зарічна Т.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні.....	86
Воскобойнік І.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня злочинності в Одеській області.....	92
Абалмасова М.П., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств Одеської області.....	99
Богомаз О.О., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження рівня цін в Україні.....	105
Бойко В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження стану та розвитку страхового ринку в Україні.....	112
Мотишена В.В., Погорєлова Т.В. Особливості статистичного дослідження динаміки валютних курсів	120

Бурлаєва В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження продовольчого ринку України.....	128
Любович А.А., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження земельних ресурсів та їх використання в Україні	134
Абалмасова М.П., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз ринку інновацій в Україні.....	141
Агапченко К.А., Самотоєнкова О.В. Аналіз динаміки грошового ринку в Україні за 2008 – 2018 рр.....	147
Мившук Ю.І., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз рівня доходів населення України.....	155
Рубель Г.А., Самотоєнкова О.В. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України.....	163
Любович А.А., Милашко О.Г. Партнерство України з Францією: статистичний аспект	171
Бурлаєва В.С., Милашко О.Г. Партнерство України з Німеччиною. Статистичний аспект.....	180
Унтілов В.В., Милашко О.Г. Партнерство України з Великою Британією. Статистичний аспект	185
Богомаз О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз використання інтернету в Україні	193
Бойко В.С., Ольвінська Ю.О. Порівняльний аналіз освіти в Україні та деяких країнах світу	198
Манєва К.П., Ольвінська Ю.О. Вплив інтернету на людський розвиток.....	207
Стародубцева Т.В., Ольвінська Ю.О. Вплив корупції на людський розвиток	212
Воскобойнік І.І., Вітківська К.В. Використання вибірових обстежень у соціальної статистиці	217

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ЦІН В УКРАЇНІ

Богомаз О. О.¹, Погорєлова Т. В.²

1 – студент, кафедра статистики,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Богомаз О. О., Погорєлова Т. В. Статистичне дослідження рівня цін в Україні. У статті розглянуто сучасний рівень цін в Україні. Проведено аналітичне дослідження динаміки споживчих цін та цін виробника за останні роки. Охарактеризовано середні ціни на споживчий кошик та зроблено висновки.

Ключові слова: індекс споживчих цін, індекс цін виробника, споживчий кошик, середня ціна.

Bogomaz O. O., Pogorelova T. V. Statistical analysis of the price level in Ukraine. The article considers the current level of prices in Ukraine. An analytical study of the dynamics of consumer prices and producer prices in recent years has been carried out. The average prices for a consumer basket were determined and conclusions were drawn.

Keywords: consumer price index, producer price index, consumer basket, average price.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Богомаз, О. О. Статистичне дослідження рівня цін в Україні [Текст] / О. О. Богомаз, Т. В. Погорєлова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – С. 105 – 111.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За ринкової економічної системи господарювання, яка притаманна більшості сучасних країн та світовій економіці загалом, ціна справляє великий вплив на національну та світову економіку. Вона є складною економічною категорією, яка має велике значення для підприємства, оскільки саме від неї багато в чому залежить прибутковість того чи іншого суб'єкта господарювання. Проблема росту цін є однією з найважливіших проблем української економіки, адже саме рівень цін визначає можливість реалізації економічних інтересів як виробника, так і споживача.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Підкреслюючи актуальність досліджень, проблемам рівня цін в Україні присвячено роботи провідних українських вчених та фахівців таких як Л.В. Тівєріадська [1], А.М. Якименко, Ю.В. Сусіденко [2], Г.А. Римар [3], А.С.

Горобець та інших [4], [5].

Метою даної роботи є аналіз стану та динаміки рівня цін в Україні за останні роки, характеристика середніх цін на споживчий кошик, визначення основної тенденції розвитку індексів цін виробника промисловості.

Вклад основного матеріалу. Ціна – сума грошей, яку сплачують за одиницю товару, еквівалент обміну товарів на гроші. За допомогою ціни формується більшість економічних відносин у суспільстві. Це стосується сфери як виробництва товарів, так і обігу та реалізації. Ціна безпосередньо стосується утворення, розподілу та використання грошових накопичень, тобто всіх товарно-грошових відносин. Ціни є формою виразу споживчої вартості одиниці конкретних товарів або послуг. Реальні ринкові ціни можуть мати певні відхилення від споживчої вартості, зумовлені впливом випадкових обставин або дією системних факторів.

Статистика цін вивчає їх рівень, варіацію, структуру й динаміку. Державна статистика веде спостереження та досліджує динаміку рівня роздрібних цін, тарифів на послуги, гуртових цін виробників промислової та сільськогосподарської продукції, цін зовнішньої торгівлі та інших цін і тарифів. Рівень цін – це узагальнюючий показник, який характеризує величину ціни за певний період часу, на певній території за сукупністю товарів і товарних видів з близькими споживчими властивостями [6].

Соціально-економічними нормативами споживання населенням товарів і послуг є споживчі бюджети різних рівнів, які являють собою вартісне вираження відповідного споживчого кошика. Споживчий кошик – це натурально-речовинний склад споживчого бюджету. Він являє собою певний набір продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, призначених для споживання населенням і окремими його групами і забезпечення їх потреб на відповідному нормативному рівні. Споживчий кошик у цілому складається з продовольчого та непродовольчого кошиків і кошика послуг.

Українці витрачають на продукти харчування половину свого бюджету. Так, у 2017 році в Україні найдорожчим продуктом споживчого кошика є яловичина та свинина. Їх середня ціна за кілограм складає 114,3 грн. та 109,47 грн. відповідно. Найдешевшими продуктами є овочі, такі як : морква, капуста, цибуля. На одну працездатну особу приходиться лише по 200 грам гречаної та рисової крупи на місяць, проте майже 9 кілограм хлібу [6].

Раціональним буде порівняти вартість продуктового споживчого кошика українця з середньою заробітною платою. Враховуючи економічну кризу, яка почалася в Україні у 2014 році, для кращого уявлення про стан ситуації, розглянемо дані показники за період з 2013 р. по кінець 2017 року. Для того, щоб детальніше проаналізувати динаміку споживчого кошика в Україні, представимо дані за декілька років у вигляді діаграми

(рис.1), побудованої за офіційними даними [6], [7].

На кінець 2017 року вартість продуктового кошика складала 1026 гривень. Це на 126% більше, ніж у 2013 році. У 2013 році вартість набору основних харчових продуктів відносно середньої заробітної плати складала 15%, у 2014 році – 16%, а у 2016 році аж 21%. Станом на кінець 2017 року, питома вага продуктового кошика у середній заробітній платі складає 15%. Можна було б сказати, що ми повернулися до структури 2013 року, але це не так. Якщо у 2014 році можна було приготувати цілу каструлю борщу, то у 2017 році на ті ж гроші реально приготувати лише половину каструлі. Потрібно врахувати, що мінімальна заробітна плата зараз складає 3721 гривню на місяць, стипендія 1300 гривень на місяць, а пенсія 1373 гривні. Також потрібно розуміти, що реалії показують, що норми споживання, які нам пропонує держава – дуже малі. Слід врахувати, що даній сукупності представлені лише продукти харчування.

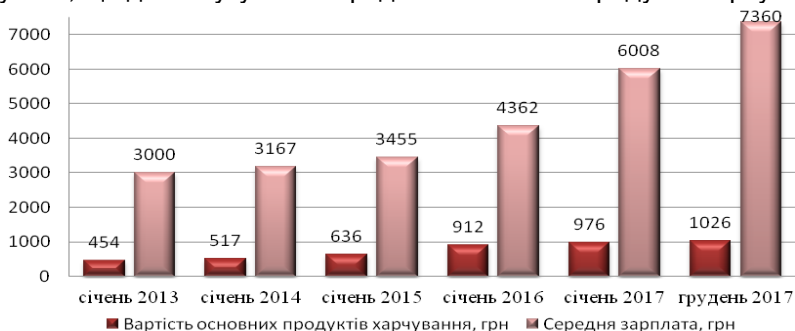

Рис. 1 Вартість основних продуктів харчування та середньої заробітної плати у 2013-2017 рр.

Для більшості населення цікава саме остання стадія ціни, тобто ціна яку вони бачать, коли заходять до магазину и на яку можуть розраховувати. Щоб дослідити динаміку споживчих цін розраховують індекс споживчих цін. Для виявлення загальної тенденції розвитку цін, розглянемо більш наочно динаміку індексу споживчих цін на рис. 2

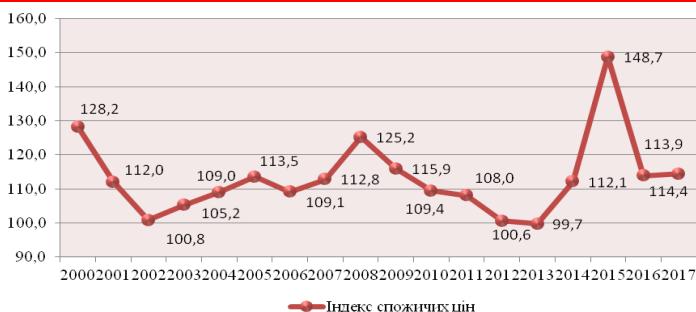

Рис. 2 Динаміка індексу споживчих цін в Україні за період 2000-2017 рр.

На рис. 2 зображена динаміка індексу споживчих цін до попереднього року. Індекс споживчих цін (ІЦС) – показник, який характеризує зміни у часі загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невикористаного споживання. Відображає зміни вартості фіксованого набору споживчих товарів та послуг у поточному періоді порівняно з базисним [6]. До 2002 року індекс споживчих цін зменшувався. У 2002 році порівняно з 2001 роком ціни майже не змінилися, але після 2002 року індекс споживчих цін зростав. Значне збільшення спостерігалось у 2008 році: ціни збільшилися на 25%. У 2013 році сталося зменшення рівня споживчих цін на 0,3%. Найбільше зростання споживчих цін спостерігалось у 2015 році. Порівняно з 2014 роком ціни споживача у 2015 році збільшилися на 48,7%. Рівень інфляції у 2015 році в Україні був антирекордним за останні 20 років. У 2017 році порівняно з 2016 роком споживчі ціни в Україні збільшилися на 14%, при тому, що мінімальна заробітна плата збільшилася на 50%.

Визначимо на які саме товари та послуги змінюються споживчі ціни на сьогоднішній день. Для цього представимо індекси споживчих цін на окремі товари та послуги у рис. 3

Найбільший ріст ціни спостерігався на алкогольні напої та тютюнові вироби, порівняно з 2016 роком ціна на ці товари збільшилась на 20,7%. Також значне збільшення цін можна спостерігати на продукти харчування – 17,7%. Найменше ціни знизились на одяг і взуття (0,9%) та на предмети домашнього вжитку (3,1%). До предметів домашнього вжитку відносять меблі, побутову техніку та домашній текстиль.

Щомісяця, українці витрачають біля 50% свого доходу на продукти харчування, та біля 30% на комунальні послуги. Серед продуктів харчування «лідерами» зі збільшення ціни є фрукти, ціни на них збільшилися на 34,5%, на м'ясо та м'ясопродукти на 29,4%, а овочі піднялися в ціні на 24,7%. Позитивним моментом є те, що ціна на цукор зменшилася на 7,4%. Серед комунальних послуг найбільше зростання ціни спостерігалось на електроенергію (28,1%) та водопостачання (20,2%).

Зростання споживчих цін на товари та послуги є наслідком зростання цін виробника. Ціна виробника – сума, яку отримує виробник від покупця за одиницю реалізованої продукції без урахування податків (податку на додану вартість, акцизного податку тощо), і не включає транспортних витрат, які окремо нараховуються виробником.[6]

Рис. 3 Індеси споживчих цін на товари та послуги в Україні у 2017 році

На рис. 4 представлені дані щодо динаміки індексів цін виробників промислової продукції. Індекс цін виробників промислової продукції (ІЦВ) – показник, який характеризує зміни цін у часі у сфері промислового виробництва, який дозволяє відслідковувати та визначати тенденції змін цін як за видами промислової діяльності, так і у виробництві конкретної продукції.

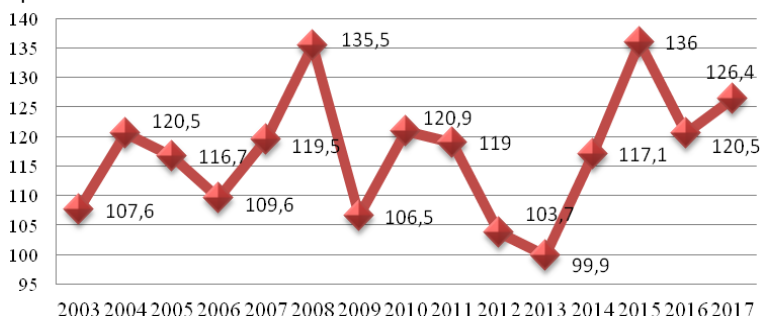

Рис. 4 Динаміка індексів цін виробників промислової продукції у 2003-2017рр.

Основна тенденція розвитку цін виробників промислової продукції має нестабільний характер. Найбільше зростання цін виробника спостерігалось у 2015 році, тобто у 2015 році порівняно з 2014 роком ціни виробників збільшилися на 36%. Схожий зріст також відбувався у 2008 році. На це вплинула економічна криза даних років. У 2013 році навпаки, спостерігалось деяке незначне зменшення даного показника, але після цього року ціни збільшилися. На сьогоднішній день ціни виробників продовжують збільшуватися. У 2017 році порівняно з 2016 роком даний показник збільшився на 26,4%, що на 20 відсоткових пунктів більше, ніж минулого року.

Для повного аналізу важливо розуміти, у яких саме галузях промисловості змінювалися ціни виробника. Для цього слід наочно відобразити індекси у лінійній діаграмі.

На рис. 5 представлена динаміка індексів цін виробників у окремих галузях промисловості України за 2016-2017 рр. Найбільші зміни можна спостерігати у нафтоперероблюючій галузі. У 2017 році порівняно з 2016 роком ціни виробників даної промисловості збільшилися на 60,8%, що майже на 50 відсоткових пункти вище, ніж минулого року. Значне збільшення цін виробників також відбулося у добувній промисловості. У 2017 році ціни виробників добувної промисловості збільшилися на 50,7%, що на 15,4 відсоткових пункти більше, ніж у 2016 році. У 2017 році порівняно з 2016 роком ціни виробника металургійного виробництва збільшилися на 35%. Піднялись ціни виробника також у переробній промисловості, у 2017 році порівняно з 2016 роком вони збільшилися на 21,9%. Ціни на виробництво хімічних речовин у 2016 знизилися на 2,2%, однак у 2017 році вони зросли на 15,1%

Рис. 5 Динаміка індексів цін виробників у окремих галузях промисловості у 2016-2017рр.

Висновки. Ціни для українця на сьогоднішній день є дуже болісною темою. З кожним роком життя стає дорожчим. Рівень цін та їхня зміна, стосуються кожного громадянина – споживача товарів та послуг, вартість яких постійно зростає формуючи таким чином інфляцію, втрату купівельної спроможності грошей. Економічний стан України значно погіршився у 2014 році. З кожним роком ціни на продукти харчування, комунальні послуги, транспорт, освіту та інше збільшуються. Ціна впливає не тільки на економічний стан населення, також на культурний, психологічний та освітній рівень всієї держави. Для зниження цін в Україні експерти радять переглянути політику ціноутворення на продукти харчування. Доцільне впровадження пониженої ставки ПДВ на харчові вироби ввести по аналогії з європейськими країнами максимальні торгові націнки : максимальна націнка на продукти не повинна перевищувати 15% від ціни виробника, а на звичайні товари – не більше 30%. На імпортні товари – не більше за 30% ціни, що вказується на митниці. Крім того, вони радять проводити політику, спрямовану на зростання конкуренції, а також зайнятися структурною перебудовою економіки, щоб понизити залежність України від зовнішніх ринків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тівєриадська Л.В., Якименко А.М. Інфляційні процеси та їх соціально-економічні наслідки в Україні / Л.В. Тівєриадська, А.М. Якименко // Економічний простір. – 2015. – № 93. – С. 175–188.
2. Сусіденко Ю.В. Вплив інфляційних процесів на економіку України / Ю.В. Сусіденко // Економічний аналіз ; редкол. : В.А. Дерій [та ін.]. – 2014. – Т. 18. – № 1. – С. 88–92.
3. Римар Г.А. Ціноутворення в Україні: стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/90.pdf
4. Підгорний А. З. Міжнародна статистика: [навч. посіб.] / А. З. Підгорний, О. Г. Милашко, О. П. Русєва. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 162 с
5. Підгорний А. З. Статистика: навчальний посібник / А. З. Підгорний, І. Г. Готліб, К.В. Вітковська [та інші] / за ред. А. З. Підгорного. - Одеса, 2013. – 106 с.
6. Державна Служба статистики України // Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Про ціни та ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 року № 500VI // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
8. Манєва, К. П. Динаміка та структура споживчих товарів в Україні [Текст] / К. П. Манєва, О. В. Самотоєнкова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина III – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 77 – 85.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 5

Частина II

**Одеса
2019**